

Vaaliaamu kuolevan kylän äänestyspaikalla

Kuva 1: – Vaalilautakunnan vanhin Eino Komulainen pistää murkinaksi opettajankorokkeella samaan aikaan kun Eero Malinen (taustalla) saapuu täyttämään kansalaisvelvollisuuttaan..

Pauli Malinen ottaa lompakostaan viiden markan setelin ja työntää sitä pahviseen lippaaseen, johon kerätään avustuksia vammaisten hyväksi.

Raha on niin rypyyinen, ettei se tahdo mahtua kapeasta raosta.

Pauli ottaa setelin käteensä, oikoo sitä varovasti ja saa sen vihdoin lippaaseen.

Se oli siis viisi markkaa.

Tapahtuman arvo on kuitenkin minun mielestäni huomattavasti suurempi kuin viisi markkaa.

Työtön, tietenkin

Pauli Malinen on metsuri.

Terve mies. Vaaleatukkainen, hoikka, notkea vielä nuoruuttaan.

Pauli Malinen on ammattitaitoinen. Hän kävi viime vuonna 4,5 kuukauden pituisen metsurikurssin sen jälkeen kun oli päässyt sota-väestä.

Siitä kesäkuusta lähtien kun Pauli pääsi kurssilta, hän on ollut työtön.

Tietenkin, herrajumala sentään. Olemmehan Kainuussa.

Kuva 2: – Jaa-a, lämmin vuori näyttää olevan... Ahovaaran äänestysalueen vaalilautakunnan jäsen Antti Komulainen tarkastaa lautakunnan puheenjohtajan Martti Piiraisen uusia pieksuja.

Kuva 3: – Sieltä tulloo Heikki äänestämään, katsoo vaalilautakunnan puheenjohtaja Martti Piirainen. Ensimmäinen äänestäjä tuli jo ennen klo 9 vaalipaikan ovelle – jonottamaan. Klo 12 mennessä ehti äänestää viisi äänioikeutettua.

Seitsemän miestä

Pauli Malinen saapuu polkupyörällä kotoaan kahden kilometrin päästä Ahovaaran lakkautetulle kansakoululle.

Ilma on lämmennyt. Eilen oli kipakka pakkaneen ja kirkas aurin-
gonpaiste.

Täksi päiväksi pakkaneen on laskenut kahdeksaan asteeseen ja ete-
läinen tuulenvire ravistelee lumisten koivujen pumpulioksia lakaisten
siellä täällä kevyet pakkaslumet kinoksiksi taloihin johtaville teille.

Taivas on harmaana ja radio lupaa räntäpyryä, vaan kukapa sen
tietää.

Kello on 11.02 kun Pauli Malinen astuu Ahovaaran koulun luok-
kaan, jossa on äänestyspaikka.

Siellä istuu seitsemän miestä: neljä pitkän pöydän ääressä, kolme
penkeillä ja tuoleilla ikkunanseinustalla.

Siinä on Ahovaaran äänestysalueen vaalilautakunta: Martti Pii-
rainen, 61, (puheenjohtaja), Eino Piirainen, 56, (varapuheenjohtaja),
Ahti Malinen, 40, Kauko Huusko, 44, Eino Komulainen, 70, Antti
Komulainen, 60, ja Mauno Kähkönen, 43.

Toivonkipinä

Kaikki seitsemän katsovat vaiti Pauli Malista.

Hänen tulonsa on leikannut vilkkaan rupattelun kuin saksilla.

Kaikki ovat ryhdistäytyneet.

On aihettakin, sillä Pauli Malisen muodossa pilkahtaa luokkahuo-
neessa kuolevan kylän toivonkipinä.

Pauli Malinen on yksi äänestysalueen 53:sta äänioikeutetusta ja
yksi alueen harvasta alle keski-ikäisestä asukkaasta.

Hän on tämän ensimmäisen vaalipäivän kolmas äänestäjä.

Ei vielä katkeruutta

Pauli Malinen saa äänestyslippunsa Eino Piiraiselta, astelee pieneen
kirjattomaan kirjastohuoneeseen vievälle ovelle, joka on autiotalon
äkkilämmityksessä turvonnut ja aukeaa paukahtaen, kun hän sitä
kiskaisee.

Pauli Malinen tulee heti kohta takaisin, antaa Eino Komulaisen
leimata lippunsa ja pudottaa sen uurnaan.

Kun tällainen mies, jolla on ammatti ja taito, muttei työtä, maksaa
vielä vaalipaikalla viitosen hyväntekeväisyydelle, siinä ei ole katke-
ruus ehtinyt päästä alkua pidemmälle.

Mutta aikaa on katkeruudella kyteä yllin kyllin.

Ei usko Pauli Malinen pääsevänsä lähiaikoina työhön.

– 27,50 markkaa saan päivässä työttömyysavustusta... Jos metsurin

töihin pääsisi, palkkaa tulisi satanen päivässä.

Nousu ja kuolema

Ahovaaran koulua on lämmitetty koivuhaloilla äänestystä varten lauantaiaamusta lähtien.

Kaksi suurta peltiunua hohkaa kuumuutta kilpaa vierekkäin.

Ahovaaran keltainen koulutalo on muisto tämän seudun nousukaudesta.

Koulu oli syntynyt Ahovaaraan jo 1944, jolloin maalaistalon pirtissä kävi koulua 40 oppilasta.

Koulutalo valmistui 1950.

Sähkö tuli kylään 1953.

Tie saatiin paremmaksi 1958-1959. Sitten saatiin seudun halkova Ahovaaran paikallistie TVH:n hallintaan 1963.

– Jotta pääsisivät ihmiset helposti pois täältä, Antti Komulainen sanoo. – Oikein autolla tai traktorilla ajamalla...

Puolivälissä 1960-lukua alkoi muuttoliike. Ensimmäiset lähtivät Australiaan. Sitten yhä useammat Ruotsiin, Helsinkiin, Kajaaniin, Sotkamoon ja Kuhmon kirkolle, jonne on 17 km.

Ahovaaran koulu lopetettiin keväällä 1968 ja se oli lopullisesti kylän kuoleman varma merkki.

Siihen loppui kaikki harrastustoiminta ja muuttoliike vilkastui.

Enää kaksi hevosta

Nyt asutaan enää noin 20 talossa, ennen asuttiin 40:ssä.

– Oli sellainenkin aika, jolloin tässä koulutalon pihassa seisoivat 22 hevosta yhtä aikaa, Antti Komulainen sanoo.

– Nyt täällä on kaksi hevosta ja karjaa on yhdeksässä talossa. Ihmisiä yksi tai kaksi, korkeintaan neljä taloa kohden. Keski-ikä yli 50 vuotta. Olisi se toki korkeampi, mutta puolisenkymmentä koululaista pudottavat alaspäin.

– Kymmenen vuotta kun kuluu, tuuli täällä vain pyyhkii seutuja ja jänikset loikkii ja vähemmässäkin ajassa mennöö kaikki loppuun.

Nälkä muotivirtauksena

– Viime kunnallisvaaleissa oli äänioikeutettuja täällä vielä 82, Eino Piirainen sanoo.

– Sitä edellisissä eli eduskuntavaaleissa oli yli sata äänioikeutettua.

Pulpettien päälle ovista rakennetun pöydän ääressä alkaa vilkas keskustelu, onko tämä äänestysalue enää olemassa eduskuntavaaleissa 1979.

– Varmasti on viimeiset vaalit tällä kylällä, Ahti Malinen sanoo.

- Älä sano. Kyllä kuule tässä istutaan vielä, Kauko Huusko väittää.
- Aikaahan meillä on, mutta turhauttaapi se... Muutamaa ihmistä vahata 11 tuntia kahtena päivänä...
- Vaan jospa tämä lähtisi elpymään, niin kuin moni muukin elpyy, Martti Piirainen sanoo kokeeksi eikä usko itse tähän hetkeäkään.
- Tämä kylä vai. Sitäkö sinä sanot, Ahti Malinen kysyy korviaan uskomatta.
- Kyllä kuule täytyisi talouspolitiikan muuttua tässä maassa niin rajusti, ettei semmoinen ole mahdollista, ei millään...
- Eipä elvy mikkään niin kauan kuin tarvihtoo Ruotsista hakea työtä, Eino Komulainen sanoo.
- Niin, näläkä on melkoinen muotivirtaus, joka vettää mukaansa pojan kuin pojan, Kauko Huusko sanoo.
- Nälkä se on oikea muotitauti, Ahti Malinen sanoo.

Ei elämä vaaleilla parane

- Ei nämä ihmiset tässä kylässä pane näihin vaaleihin varsinaisesti toivoaan, Ahti Malinen sanoo.
- Ei näillä elämä parane... Mutta ei se tee näistä turhia ollenkaan. Kun koko maan asioita ajatellaan, niin kyllä ne näillä ratkaistaan... Ei kaikkia asioita, mutta monia.
- Loppujen lopuksi melkoisen tärkeät vaalit nämä ovat, Martti Piirainen sanoo.
- Ei kukkaan ootakaan että näillä muka jotakin maanpäällistä paratiisia pykättäisiin...
- Vaaleilla ratkaistaan ratkaisijat, Kauko Huusko sanoo.

Vitsit loppuvat

- Tahtoo tällaiselta vaalilautakunnalta vitsit loppua kesken, kun aikaa on niin paljon, Kauko Huusko määrittelee.
- Miehet puhuvat sykäyksittäin, aiheeksi riittää mikä vain.
- Pienen kylän asukkaat tuntevat kaikki toisensa monien vaalien ajoilta ja arkielämästä.
- Kun puheenaihe löytyy, kaikki puhuvat ja nauravat remakasti yhtä aikaa ja suurella äänellä. Sitten kaikki yhtäkkiä hiljenevät, niin ettei luokkahuoneessa kuulu kuin jokin huokaus ja tuulen heikko humina.
- Puolisen tuntia puhutaan Martti Piiraisen uusista nahan värisistä pieksuista.
- Säästäkin puhutaan. Vanhoista ajoista. Tulevaisuudesta, joka on synkkä.
- Politiikasta ei puhuta, sillä tämä on vaalihuone.

Kaksi seuraavaa äänestäjää

Kun seuraava äänestäjä näkyy kävelevän maantiellä, kello on 11.35.

Osa vaalilautakunnasta kiiruhtaa katsomaan ikkunasta tätä merkilistä ilmiötä.

Heikki Kyllönen, 49, sieltä tulee.

Hän jää juttelemaan kuulumisia äänestyksen ja rahalahjan pudottamisen jälkeen.

Seuraavana tulee äänestämään klo 11.45 Eero Malinen, 32, eläkeläinen, joka äänestyksen ja rahan annon jälkeen jää pöydän päähän katsomaan. Hän niistää nenäänsä ja saapastelee sitten Heikki Kyllösen viereen tupakkaa polttamaan.

Eväät

Eino Komulainen nousee vaalilautakunnan pöydästä ja ottaa nurkasta eväslaukkunsa, istahtaa opettajankorokkeelle ja alkaa purkaa lastia: pullo maitoa, pussi piirakoita, sokeria entisessä sillipurkissa, wienereitä, puolikas nisulenkkiä, termospullo, kuppi ja lautanen, taskulamppu, voita.

Eino Komulainen, joka on syntynyt Amerikassa ja Amerikan kirjojen mukaan 67-vuotias, mutta kuhmolaisten papinkirjojen mukaan 70-vuotias, alkaa syödä Ahovaaran lopetetun kansakoulun luokahuoneessa.

Sillä demokratiaa ei tarvitse toteuttaa nälkäisenä edes kuolevassa kylässä.